

УДК 002.2:281.9 (=161.2):303.64

Ю.Д. Мусієнко

ОСОБЛИВИ ДОКУМЕНТИ ПРАВОСЛАВНИХ РЕЛІГІЙНИХ ГРОМАД УКРАЇНИ: ДОКУМЕНТОЗНАВЧИЙ АНАЛІЗ

Аналізуються документи православних релігійних організацій України, що входять до групи загальноцерковних (документи з основної діяльності). Розглянуті основні реквізити, вимоги та особливості їх складання.

Ключові слова: документи релігійних установ, загальноцерковні документи, релігійні установи України, церковнопарафіяльне діловодство.

Упродовж останніх років значно підвищився рівень зацікавленості документами релігійних установ. Проте, на сторінках наукових публікацій тема церковнопарафіяльного діловодства охоплюється досить рідко. Документи сучасних релігійних інституцій висвітлюються здебільшого з точки зору особливостей реєстрації релігійних громад України. Науковий інтерес викликає група документів, що утворюються внаслідок основної діяльності релігійних об'єднань, загально церковні документи створюються та функціонують в будь-якій православній релігійній установі, незалежно від її розмірів та ієрархії. Дані документи не були розглянуті на сторінках наукових журналів, тому актуальним питанням постає їх аналіз та особливості складання.

До загальноцерковних входять документи, що відображають основну діяльність релігійних інституцій, відносяться свідоцтво, церковні записки, книга реєстрації, прохання. Свідоцтво є документом, що засвідчує факт проведення церковного обряду. Основними видами свідоцтв є: свідоцтво про вінчання, свідоцтво про хрещення. Релігійні установи використовують друковані бланки свідоцтв. Заповнюють бланк рукописним способом після завершення священного обряду. Свідоцтво про хрещення – це документ, що засвідчує факт хрещення в церкві, який містить: відомості про особу, над якою здійснено хрещення, її хрещену матір та хрещеного батька, храм в якому виконаний обряд; відомості про особу, що здійснила обряд; дата та печатка організації. Свідоцтво про вінчання відповідно засвідчує факт вінчання в церкві. В свідоцтво про вінчання заносяться дані про осіб,

що бажають обвінчатися; назву храму, в якому здійснюється обряд; особу, що здійснює обряд; підпис священика та печатка. Свідоцтва можуть відрізнятися на вигляд, проте відомості, які до них вносять є сталими у всіх православних релігійних установах. Характерною особливістю свідоцтва є відсутність стандарту оформлення документу (шрифт, кегль, розміри полів) та наявність зображення (портрети святих, хрести, літери). Церковні записки - це бланки для записів імен осіб за яких буде прочитана молитва церкві. Їх розрізняють в залежності від приводу їх написання: про здоров'ї, молебень — молитва за здоров'я; за упокій, панахида — молитва за усопших. Церковні записки заповнюють рукописним способом прихожани. На них не проставляються підписи і печатки. Прохання — бланк документу, що заповнюється прихожанами церкви, які просять про благословення або дозвіл на певний церковний обряд, наприклад на розірвання шлюбу, або заочне поховання. Основний текст прохання починається словами «Прошу благословення Вашого Високопреосвященства на ...». В даному документі обов'язково зазначається: ім'я та посада священнослужителя, якому направляється документ; ПІБ, адреса автора документу; основний текст прохання; підпис, дата, наявність додатків.

Ще один документ, більш об'ємний, це книга реєстрації (обліку). Цей документ містить відомості про парафіян, обряди та послуги, що здійснені в храмі та за його межами служителями церкви. В канцелярії парафіяльного храму повинні бути наступні книги: книга реєстрації парафіян; книга реєстрації вінчань; книга реєстрації хрещень; книга реєстрації похоронів.

Щодо вимог до складання таких документів, то в книзі обліку обов'язковими реквізитами є: порядковий номер, ПІБ особи, якій надана послуга, дата, адреса та додаткові відомості (відомості про хрещених батьків в книзі реєстрації хрещень).

У книзі реєстрацій хрещень і миропомазань слід зазначати все, що пов'язано з канонічним станом вірних внаслідок прийняття святого таїнства подружжя, внаслідок усиновлення, прийняття таїнства Священства або складання довічної професії в чернечому інституті, приписання до церкви свого права, її зміна, відповідні відмітки повинні завжди бути вписані до свідоцтва про хрещення.

Проаналізувавши видовий склад документів з основної діяльності церкви, можна визначити, що розглянуті документи мають досить високий рівень стандартизації, чітку структуру та правила оформлення.

Слід зазначити, що зважаючи на певну обмеженість доступу до документів релігійних громад та недостатню увагу з боку науковців, важливим питанням стає їх подальше детальне вивчення в контексті документознавчих досліджень.

Список використаних джерел

1. Кондратюк, Ю. С. Історіографія досліджень церковно-парафіяльного діловодства II половини XIX – початку XXI століть // Наук.-теор. і громад.-політ. альманах «Грані»— Дніпропетровськ. — 2007. — № 6 (56). — С. 3-6.
2. Мусієнко, Ю. Д. Питання документального забезпечення релігійних організацій України // Інформація та культура в забезпеченні сталого розвитку людства: зб. матеріалів міжнар. наук.-прак. конф. / Маріуп. держ. ун-т (04 лист. 2015 р.) - Маріуполь: МДУ, 2015. – С. 95
3. Мусієнко, Ю. Д. Аналіз класифікації документальних ресурсів релігійних організацій України / Ю. Д. Мусієнко // Структурні зміни у суспільстві та економіці під впливом комунікацій та інформації: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 12-13 травня 2016 р. – Полтава, 2016. – С. 236.

Анализируются документы православных религиозных организаций Украины, которые входят в группу общецерковных (документы по основной деятельности). Рассмотрены основные реквизиты, требования и особенности их составления.

Ключевые слова: *документи релігійних організацій, общецерковные документи, религиозные организации Украины, церковное делопроизводство.*

There are analyzed documents Orthodox religious organizations of Ukraine, which includes a group documents on the main activities of the church (general church documents). The basic details, requirements and features of their assembly are considered.

Keywords: *documents of religious organizations, general church documents, religious organizations of Ukraine, paperwork in church.*